

MSA

Pestprotocol

IVKO Amsterdam

November 2018

Inhoud

Vooraf.....	2
Hoofdstuk 1 Informatie Pesten	3
Hoofdstuk 2 Partijen bij het pestprobleem.....	5
Hoofdstuk 3 Het pestprotocol.....	8
Hoofdstuk 4 De verantwoordelijkheden	9
De algemene verantwoordelijkheid van de school	9
Hoofdstuk 5 Het stappenplan na melding van pesten volgens de vijfsporen methode.....	11
De taak van vakdocenten en OOP	11
Schorsing	14
Klachtenregeling.....	14
Contactpersonen binnen school:	15
Contactpersonen buiten school	15

Dit protocol vervangt de versie van 27-11-2014 en treedt met instemming van de medezeggenschapsraad in november 2018 in werking. Het pestprotocol is onderdeel van het sociale veiligheidsplan en is bedoeld als een blauwdruk voor de MSA-scholen. School-specifieke zaken zijn door het IVKO aan dit protocol toegevoegd. Vijf jaar na inwerkingtreding wordt het pestprotocol geëvalueerd door het bevoegd gezag en de medezeggenschapsraad.

Vooraf

IVKO Amsterdam is onderdeel van de Montessori Scholengemeenschap Amsterdam (MSA). Het IVKO is een bijzondere kunstvak- en montessorischool voor mavo (vmbo-t) en havo. Met rond de 470 leerlingen is het een kleinschalige school. Het IVKO zorgt voor een veilig pedagogisch klimaat waarin docenten en leerlingen gelijkwaardig met elkaar omgaan, elkaar vertrouwen en respecteren. Vanuit dat vertrouwen krijgen leerlingen de ruimte om te leren verantwoordelijkheid te dragen.

Het is de missie van het IVKO dat leerlingen zich tot zelfstandige, creatieve mensen met zelfkennis en zelfvertrouwen kunnen ontwikkelen. Daarnaast voelen leerlingen zich verantwoordelijk voor hun omgeving en voelen ze betrokkenheid bij de samenleving.

Ondanks de kleinschaligheid en het klimaat van het IVKO, kan pesten helaas toch voorkomen. Pesten heeft altijd een grote impact op alle betrokkenen. Daarom beschrijft dit protocol eenduidig, dat het IVKO doet aan preventie en welke stappen door wie, wanneer gezet worden als er onverhoopt toch gepest wordt.

Als er sprake is van strafbare feiten wordt de politie geïnformeerd door de antipestcoördinator (APC).

Strafbare feiten zijn:

- Discriminatie
- Bedreiging
- Belaging
- Belediging
- Smaad/Laster
- Kinderporno
- Cyberchantage
- Vernieling van Computergegevens
- Schending portretrecht

De APC of mentor wijst ouders op de mogelijkheid om aangifte te doen (mits de pester ouder is dan 12 jaar).

Hoofdstuk 1

Informatie Pesten

Wat is plagen?

We spreken over plagen wanneer leerlingen min of meer aan elkaar gewaagd zijn. Het vertoonde gedrag is onschuldig en nodigt uit tot een reactie van eenzelfde soort. Het gaat dan om een spel, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen is niet systematisch en heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat.

Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen, leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Het is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt.

Wat is pesten?

Op het IVKO hanteren we de regel dat degene die pesten ondergaat, bepaalt of het vertoonde gedrag gewenst is of niet meer. Hij of zij bepaalt dus of er sprake is van pesten. Wat voor de één een grapje of een plagerijtje is, kan door de ander als enorm vervelend of kwetsend ervaren worden. Pesten kent vele gradaties. Wat misschien niet persoonlijk bedoeld is, kan iemand direct raken. Het wordt een probleem als je er samen niet meer uitkomt. We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en bang gemaakt wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Wat is digitaal pesten?

Schelden, roddelen of bedreigen via sociale media als Instagram, WhatsApp, facebook, snapchat of andere sociale media. Foto's zonder uitdrukkelijke toestemming op internet plaatsen of verspreiden via sociale media. Privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping en het versturen van een e-mail bom. 20% van de leerlingen heeft te maken met digitaal pesten.

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Hoe wordt er gepest?

Met woorden/foto's: <ul style="list-style-type: none">➤ vernederen➤ belachelijk maken➤ schelden dreigen➤ met bijnamen aanspreken➤ gemene briefjes, mailtjes➤ via SMS, Whatsapp, Instagram➤ bewerkte foto's, opgenomen filmpjes.	Lichamelijk: <ul style="list-style-type: none">➤ trekken aan kleding➤ duwen en sjoeren➤ schoppen en slaan➤ krabben en aan haren trekken➤ wapens gebruiken
Achternvolgen: <ul style="list-style-type: none">➤ opjagen en achterna lopen➤ in de val laten lopen,➤ klem zetten of - rijden➤ opsluiten	Uitsluiting: <ul style="list-style-type: none">➤ doodzwijgen en negeren➤ uitsluiten van feestjes of bij groepsoopdrachten
Stelen en vernielen: <ul style="list-style-type: none">➤ afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen➤ kliederen op boeken➤ banden lek prikken➤ fiets beschadigen	Afpersing: <ul style="list-style-type: none">➤ dwingen om geld of spullen af te geven➤ het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Hoofdstuk 2

Partijen bij het pestprobleem

Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken. Om pesten zowel in preventieve zin als in curatieve zin aan te pakken is het nodig dat alle partijen betrokken worden bij de uitvoering van het beleid. We spreken dan van een vijfsporen aanpak.

Bij pesten zijn meerdere partijen betrokken: de gepeste leerling(en), de pester(s), de zwijgende middengroep, het personeel en de ouders.

De gepeste leerling

Elke leerling loopt het risico gepest te worden maar sommige leerlingen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken. Het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, de manier waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop die worden geuit. Kinderen die gepest worden hebben vaak andere interesses dan de meeste leeftijdgenoten of ze doen dingen anders. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet.

Veel kinderen die gepest worden zijn minder weerbaar. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uit komt. Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- Het feit dat het probleem onoplosbaar lijkt

Bij digitaal pesten zijn ouders soms niet goed op de hoogte van internetontwikkelingen, dus het vertrouwen dat zij daadwerkelijk kunnen helpen, ontbreekt bij het kind. Soms nog verergert doordat het kind het idee heeft dat het niet mag klikken.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om om gepest te worden. Echte pesters zijn niet alleen agressief en fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook weinig empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij/zij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een rol die niet bij hem past.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een gevoel van incompetentie (ik kan niks) op school door slechte cijfers of een laag niveau.
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Heel af en toe neemt een leerling, of een klein groepje leerlingen, het voor het gepeste kind op.

De meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

Het personeel

Pesten is een goed bewaard groepsgeheim: (bijna) iedere leerling weet dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan docent of ouder te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten geïnterpreteerd.

De ouders

Wanneer kinderen worden gepest, durven ze in de meeste gevallen niet aan hun ouders te vertellen dat hen dit overkomt. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders naar school gaan, het aan de mentor vertellen en dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pester zelf hebben uitgelokt en het dus verdienen gepest te worden.

Hoofdstuk 3

Het pestprotocol

Het pestprotocol is een verklaring waarin is vastgelegd dat pestgedrag op school niet geaccepteerd is en volgens een vooraf bepaalde handelwijze aangepakt wordt.

Uitgangspunten pestprotocol

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- 1.** Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, ondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
- 2.** De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- 3.** Docenten en ondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- 4.** De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
- 5.** De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

Hoofdstuk 4

De verantwoordelijkheden

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school optimaal is.

In alle leerjaren besteedt de mentor aandacht aan (digitaal) pesten in één of meerdere studielessen of projectweken.

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- De mentor zoekt uit wat er precies gebeurt.
- De mentor, de teamleider en de leerling zoeken naar mogelijke oplossingen.
- Het aanbieden van hulp door een pedagogisch medewerker.

Het bieden van steun aan de pester

- De teamleider confronteert de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester en probeert zo de achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen.
- De teamleider wijst op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.
- Het aanbieden van hulp door een pedagogisch medewerker.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
- De mentor bespreekt met de klas mogelijke oplossingen hoe zij kunnen bijdragen aan verbetering van de situatie.
- De mentor komt hier in de toekomst steeds op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.

- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Faalangst en sociale vaardigheidstrainingen

- Het aanbieden van externe sociaal-emotionele vaardigheidstrainingen voor leerlingen op individuele basis.

Hoofdstuk 5 Het stappenplan na melding van pesten volgens de vijfsporen methode

De taak van vakdocenten en OOP

De vakdocenten en OOP hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, verwacht de directie dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten.

De taak van de mentor

Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden bij het zorgteam en/of de antipestcoördinator (APC). De APC wordt op de hoogte gesteld van het pestincident en registreert. Ouders van beide partijen worden door de mentor geïnformeerd.

Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen. De leerlingen ondertekenen aan het eind van het gesprek een aantal samen gemaakte afspraken (het pestcontract). Ouders worden geïnformeerd en gevraagd hun kind te ondersteunen bij het in het contract vastgelegde.

Ook worden maatregelen afgesproken wanneer de leerling zich niet aan de zelfopgelegde regels houdt. De mentor ziet er op toe dat de afspraken worden nageleefd.

De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.

De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met de het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft. De mentor heeft aandacht voor het klimaat in de groep waar gepest wordt. (groepsgesprek over pesten, omgangsregels oplossingsgerichte aanpak). Hij of zij voert ook gesprekken met de meelopers (meegluurders social media) ten behoeve van de positieve sfeer in de groep.

Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de APC. en overhandigt of verwijst naar het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt. De APC analyseert de situatie, adviseert en registreert.

Indien nodig wordt de teamleider ingeschakeld.

Mocht er sprake zijn van fysiek en/of verbaal agressief gedrag, wordt de teamleider onmiddellijk door de mentor op de hoogte gesteld, waarna ouders, en leerling door de teamleider worden uitgenodigd voor een gesprek. Hierop volgen passende maatregelen (waarschuwing, interne of externe schorsing). De APC wordt van alle stappen op de hoogte gehouden en registreert.

Van de gesprekken rondom pesten worden in Magister aantekeningen gemaakt in zowel het logboek van de pester als de gepeste. De aantekening wordt genoteerd als 'pestdossier' en ZAT, teamleider en APC hebben inzag.

Indien 'meelopers' een systematisch belangrijk aandeel hebben in het pestgedrag, wordt ook in hun logboek een aantekening gemaakt en worden ook hun ouders/verzorgers geïnformeerd. Indien de mentor geen toegang heeft tot de logboeken van leerlingen die hij/zij geen lesgeeft, deelt hij/zij de informatie met de APC om ervoor te zorgen dat de informatie goed geregistreerd wordt.

De taak van de teamleider

De teamleider neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en/of wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.

Hij/zij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.

In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:

- confronteren
- mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
- helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten

- In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij/zij sociaal gedrag vertoont, waardoor hij/zij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.

- Hij/zij adviseert zo nodig zowel aan de pester als de gepeste hulp op vrijwillige basis door de pedagogische conciërge.

- Hij/zij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolg traject.

- Hij/zij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
- Hij/zij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor of de mentor is bij de gesprekken aanwezig.
- Hij/zij stelt de APC op de hoogte.

Begeleiding

Wanneer de pester opnieuw in pestgedrag vervalt, wordt hij/zij ertoe verplicht om individueel een begeleiding te volgen door het zorgteam. Het doel van dit programma is reflectie en het gevoelig maken van de pester voor wat hij/zij aanricht bij de gepeste leerling. Het gaat in principe om zes ontmoetingen. De teamleider stelt de ouders door middel van een brief op de hoogte.

De taak van de zorgcoördinator

Hij/zij ondersteunt waar nodig mentoren en coördinatoren tijdens de verschillende fasen in het proces.

- Hij/zij biedt individuele begeleiding aan de pester en de gepeste.
- Hij/zij biedt een(externe) sociaal-emotionele training aan.
- Hij/zij kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de mentorlessen.
- Hij/zij biedt kleinere trainingen aan bij specifieke hulpvragen, zoals bijvoorbeeld een assertiviteitstraining.

De taak van de Antipestcoördinator (APC)

Hij/zij is een herkenbaar aanspreekpunt voor ouders bij (aanhoudend) pestgedrag op school

Hij/zij coördineert systematische aanpak van pestgedrag:

- verzamelt informatie over de peestsituatie
- analyseert de peestsituatie
- ontwerpt een passende aanpak om het pesten te stoppen
- stuurt acties aan
- bewaakt de samenhang
- volgt de voortgang en het resultaat

- communiceert over de voortgang met alle betrokkenen
- Hij/zij registreert pestsituaties, acties en resultaat
- Hij/zij is vraagbaak binnen school inzake pesten
- Hij/zij adviseert over het aanscherpen en borgen van beleid t.a.v. het tegengaan van pesten.

Schorsing

Wanneer ook de verplichte begeleiding geen blijvende vruchten afwerpt, volgt een schorsing van een dag. In afstemming met het zorgteam neemt de teamleider het besluit tot schorsing.

Schoolverwijdering

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag, liggen er geen perspectieven meer tot verandering.

De school kan en wil geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. De teamleider houdt de directie op de hoogte. De directie neemt in overleg met de teamleider het verwijderingsbesluit.

Klachtenregeling

Conform de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO), art. 24 is iedere VO-school verplicht een klachtenregeling te hebben. Het IVKO valt onder de klachtenregeling van de MSA. De klachtenregeling is in 2018 herzien en vastgesteld door de CMR. Zie www.msa.nl voor meer informatie.

Contactpersonen binnen school:

Antipestcoördinator

Margret de Groot
m.groot@msa.nl

Zorgcoördinator

Wendy Krol
w.krol@msa.nl

Adjunct-directeur

Roos Hibma
r.hibma@msa.nl

Vertrouwenspersonen

Interne vertrouwenspersoon

Milton Rudge
m.rudge@msa.nl

Interne vertrouwenspersoon i.o.

Francis Meijer
f.meijer@msa.nl

Of via telefoon school: 020-5979360

Kijk voor extra informatie op:

www.ivko.nl

Contactpersonen buiten school

Vertrouwenspersoon

Sonja List
sonjalistbv@gmail.com
06-16148484

Stichting Onderwijsgeschillen

Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC)
Postbus 85191, 3508 AD UTRECHT
020-2809590, e-mail: info@onderwijsgeschillen.nl